

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Մասնագիտություն _____ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ _____

Թեմա _____ Ձեռնարկատիրության _____ ինտեգրված _____ ուսուցումը
«Տեխնոլոգիա» առարկայի շրջանակներում

Կատարող _____ Թորոսյան Հասմիկ Սամվելի

Ազգանուն, անուն, հայրանուն

Ղեկավար _____ տեխ.գիտ.թեկն., դոցենտ Նունե Օրդյան

Ազգանուն, անուն, գիտական աստիճան, կոչում

ԵՐԵՎԱՆ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

<i>ՆԵՐԱՇՈՒԹՅՈՒՆ.....</i>	<i>3</i>
<i>§1. «Տեխնոլոգիա» առարկայում ինտեգրվող ձեռնարկատիրական թեմաները.....</i>	<i>4</i>
<i>ԹԵՄԱ 1. Դասի բովանդակային և ինտեգրվող թեմաներ.....</i>	<i>4</i>
<i>ԹԵՄԱ 2. Ասեղնագործության մասին.....</i>	<i>4</i>
<i>ԹԵՄԱ 3. Ինտեգրվող թեմա. «Տնտեսական ընկերակցություններ» .....</i>	<i>5</i>
<i>ԹԵՄԱ 4. Ներդասարանական ընկերակցության ստեղծում.....</i>	<i>8</i>
<i>ԹԵՄԱ 5. Աշխատատեղի կազմակերպում: Աշխատանքի պլանավորում.....</i>	<i>8</i>
<i>ԹԵՄԱ 6. Ձեռքի կարատեսակների կատարման տեխնիկան.....</i>	<i>9</i>
<i>ԹԵՄԱ 7. Էսքիզի փոխանցումը գործվածքի վրա: Զարդակարերի ընտրություն:....</i>	<i>9</i>
<i>ԹԵՄԱ 8. Հայկական ասեղնակարերի տեխնոլոգիան: Թելքաշ: .....</i>	<i>10</i>
<i>ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ.....</i>	<i>11</i>
<i>ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ.....</i>	<i>12</i>

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Տեխնոլոգիա առարկան աշակերտներին սովորեցնում է սեփական ձեռքերով առարկաներ և իրեր պատրաստել: Ձեռնարկատիրական կրթության բաղադրիչը կօգնի նրանց հասկանալու արդյոք այդ պատրաստած առարկան պիտանի է օգտագործման համար, արդյոք ունի պահանջարկ, կարողանա հետաքրքրել մարդկանց այն գնելու համար: Բաղադրիչը կօգնի նաև պարզել, թե այդ առարկայի պատրաստումով ինքը չի վնասում արդյոք շրջակա միջավայրը և բնությունը:

Ինտեգրելով ձեռնարկատիրական կրթության բաղադրիչը տեխնոլոգիա առարկայում կնպաստի, որ սովորողների մոտ զարգանան թե բիզնես գաղափարներ մտածելու և թե դրանք կյանքի կոչելու կարողություններ:

Ձեռնարկատիրական կրթությունը նպատակ ունի նապաստել, որ աշակերտը կարողանա հասկանալ և գնահատել իր պատրաստած առարկայի արժեքը որպես ապրանք: Պատրաստել այնպիսի մի բան, որը կհետաքրքրի և անհրաժեշտ կլինի մարդկանց, նրանց ցանկությունները կկարողանա բավարարել:

Ձեռնարկատիրական կրթության բաղադրիչը կնպաստի որպեսզի աշակերտները մտածեն ինքնուրույն, ստեղծագործաբար, լինեն նորարար, ինքնավստահ:

Պետք է նրանց մտածելակերպը զարգացնել այնքան, որ նրանք կարողանան կայացնել ինքնուրույն որոշումներ, լինեն նախաձեռնող, կարողանան աշխատել թիմային միավորումում, պլանավորել գործողությունները, ունենան առաջնորդին բնորոշ հատկանիշներ, սովորեն գումար աշխատել և սպառել նպատակային:

Աշխատանքի նպատակն է գործնականորեն կիրառել ձեռնարկատիրական կրթության գաղափարները «Տեխնոլոգիա» առարկայի դասավանդման մեջ:

§1. «Տեխնոլոգիա» առարկայում ինտեգրվող ձեռնարկատիրական թեմաները

ԹԵՄԱ 1. Դասի բովանդակային և ինտեգրվող թեմաներ

Որպես ինտեգրվող թեմա իմ կողմից ընտրված է 7-րդ դասարանի «Նյութերի գեղարվեստական մշակում» 12 ժամ բովանդակային բաժնում՝ «Տնտեսական ընկերակցություններ» թեման: Բաժնում ըստ չափորոշիչ ծրագրի նախատեսված է «Ասեղնագործություն» արվեստի ուսուցանումը:

Թեման նախատեսում է տեսական մաս և գործնական աշխատանքներ:

Թեմայի նպատակն է.

- Հաղորդել տեղեկություններ ասեղնագործության մասին:
- Սովորեցնել ստեղծել պարզ նախշեր:
- Ընկերակցությունների կարևորությունը մարդկանց կյանքում, երկրի համար:

ԹԵՄԱ 2. Ասեղնագործության մասին

2 ժամ

Տեսական մասը բավականին ծավալուն է նպատակահարմար է ունենալ նմուշներ տարբեր տեսակի ասեղնագործություններից: Հատկապես պետք է մեկնաբանել , նկարագրել, հետաքրքրություն առաջացնել հայկական ասեղնագործության՝ ստեղծագործական պատմության մասին:

Ամենակարկառուն օրինակներից են Վանա կարը , Տարսունի կարը, Երզնկայի կարը, Մարաշի կարերը, թելքաշը:

Ժողովրդական ստեղծագործության ամենանուրբ ճյուղը ասեղնագործությունն է: Հայերը վաղ ժամանակներից ծանոթ են եղել հասարակ և բարդ ասեղակարերի հետ: Դրանց շնորհիվ գործվածքը դառնում է զարդարանք: Հատկապես աչքի են ընկնում Մարաշի ասեղնագործ զարդարանքները, որոնք կարվում են երկու տարբեր տեսակի ասեղնակարերով: Մեկը յուրահատուկ հարթակար է, որ կոթ ասեղ, Զեյթունի կար

անուններն է կրում , իսկ մյուսը՝ հյուսված կար, բնորոշ Մարաշի համար: Հյուսված կարը գաղտնակար է՝ որը դիտելով, նույնիսկ գննելով չի կարելի ընդօրինակել: Ասեղ-թելի անցնող ճանապարհը պետք է ճշգրիտ կատարվի և ոչ մի խախտում, ասեղի մի սխալ կութ՝ կխանգարվի զարդանկարի իրացումը:

Մարաշի հյուսված կարը հատուկ տեղ է գրավում ոչ միայն հայկական , այլ նաև ասեղնագործ արվեստի պատմության մեջ ընդհանրապես: Դրանք ժողովրդական ստեղծագործության բարձր ճաշակի և հմուտ վարպետության երաշխիք են, ասեղնագործ արվեստի գեղեցիկ, բարձրարժեք նմուշներ:

ԹԵՄԱ 3. Ինտեգրվող թեմա. «Տնտեսական ընկերակցություններ»

2 ժամ

Թեմայի հիմնական նպատակն է՝

Ձևավորել ընկերակցության էությունը, առավելությունները և թերությունները հասկանալու և դրանք ներկայացնելու կարողությունը:

Ակնկալվող գիտելիքներ՝

- Ընկերակցությունը մեկից ավելի սեփականատեր ունեցող առևտրային կազմակերպություն է:
- Ընկերակցությունը համատեղում է ֆիզիկական անձի և իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող ձեռնարկատիրական գործունեություն:
- Ընկերակցությունում սեփականատերները և ղեկավարները նույն անձինք են:
- Գործընկերները կարող են հավասար ներդրում կատարել գործի մեջ: Տվյալ դեպքում առևտրային կազմակերպության վերաբերյալ որոշումներ կայաց- նելիս նրանք ունեն խոսքի հավասար իրավունք: Շահույթը նույնպես հա- վասար է բաշխվում նրանց միջև:
- Գործընկերները կարող են ունենալ տարբեր չափաբաժիններով ներդրում- ներ: Այս դեպքում կազմակերպությանը վերաբերող որոշումները կայաց- վում են փոխադարձ հանաձայնությամբ:

- Ընկերակցության դեպքում գործընկերների միջև կարող են ծագել վեճեր և անհամաձայնություններ:

- Ընկերակցությունները ունեն որոշակի առավելություններ մյուս առևտրային կազմակերպությունների տեսակների , անհատ ձեռնարկատերերի և բաժնե- տիրական ընկերությունների համեմատ:

- Ընկերակցությունները ունեն նաև թերություններ մյուս առևտրային կազմակերպությունների տեսակների , անհատ ձեռնարկատերերի և բաժնետիրական ընկերությունների համեմատ:

Աշակերտը պետք է կարողանա.

- Բացատրել ինչ է իրենից ներկայացնում ընկերակցությունը:
- Ներկայացնել , որ ընկերակցությունը այնպիսի առևտրային կազմակերպու- թյուն է, որը համատեղում է և ֆիզիկական անձի, և իրավաբանական անձի կարգավիճակ:
- Նկարագրել ինչպիսի առավելություններ ունի ընկերակցությունը:
- Նկարագրել ինչպիսի թերություններ ունի ընկերակցությունը:
- Իրական կյանքից բերել ընկերակցության օրինակներ:

Աշակերտը պետք կարևորի.

- Ընկերակցության դերը և կարևորությունները մարդկանց կյանքում:
Ընկերակցության առանձնահատկությունները:
- Ընկերակցության առավելությունները:
- Ընկերակցության թերությունները:

Ընթացքը

Ընկերակցության առավելությունները.

- Ընկերակցությունները հեշտ են հիմնվում: Ընկերակցության մասնակիցների միջև կնքվում է ` պայմանագիր , որով սահմանվում է յուրաքանչյուր գործընկերոջ ներդրումը / մասնաբաժին, փայ / ձեռնարկության մեջ:

- Ընկերության մասնակիցները լրացուցիչ դրամ են ներդնում առևտրային կազմակերպության մեջ, որով մեծացնում են առևտրային կազմակերպության ընդլայնման հնարավորությունները:
- Դժվարությունների և անհաջողությունների դեպքում ընկերակցության մասնակիցները միմյանց հանդեպ ցուցաբերում են աջակցություն: Ընկերակցության մասնակիցները կարող են բերել նոր մտքեր , գաղափարներ, նոր հեռանկարներ:
- Ընկերակցության մասնակիցները որոշումներ կայացնելիս , պայմանագրեր կնքելիս աջակցում են միմյանց:

Ընկերակցության թերությունները.

- Գործընկերներից յուրաքանչյուրի ուսերին են ծանրացած առևտրային կազմակերպության բոլոր պարտքերը և խնդիրները: Եթե առևտրային կազմակերպությունը անհաջողության մատնվի կամ սնանկանա , ապա պարտատերերը կարող են հետ ստանալ պարտքերը մեկ կամ բոլոր գործընկերներից , կամ նրանց գույքը օգտագործել:
- Ընկերակցությունում ներգրավված գումարը սահմանափակ է: Կախված է գործընկերների գույքի չափից և պարտք վերցնելու կարողությունից: Երբ Ընկերակցության մասնակիցներից մեկը լքում է գործը ընկերակցությունը իրավաբանորեն լուծարվում է: Կազմակերպությունը պահպանելու համար անհրաժեշտ է նոր պայմանագիր կնքել:
- Առևտրային կազմակերպության աշխատողների , չափերի , ռեսուրսների սահմանափակ լինելը:
- Շահույթը պատկանում է բոլոր գործընկերներին և բաժանվում է նրանց միջև:
- Ընկերակցության գործընկերների միջև կարող են առաջանալ հակասություններ, այն կարող է ազդել կառավարման որակի վրա կամ հանգեցնել կազմակերպության լուծարման:

ԹԵՄԱ 4. Ներդասարանական ընկերակցության ստեղծում

1 ժամ

Թեման՝ Ընկերակցության մասին բավականին տեղեկություն ստանալուց հետո ստեղծել ներդասարանական ընկերակցություն և փորձել կյանքի կոչել, փորձարկել ինչպես կարող է գործել այն գործնականում:

Մինչ դասընթացի հիմնական թեմաներին անցումը դասարանի անդամների մոտ հետաքրքրություն է առաջանում ինտեգրվող թեմայի վերաբերյալ: Առաջարկվում է ստեղծել ընկերակցություն, որը կգրադվի անձեռոցիկների ասեղ- նագործությամբ: Ինչպես կարգն է, թեման ուսումնասիրելուց հետո, որոշվում է աշակերտների պատասխանատվության աստիճանը աշխատանքի կազմակերպման և իրագործման հարցում: Կատարվում է համապատասխան գրառում:

Կարող են լինել մի քանի լիդերներ, որոնք կազմակերպում են ամբողջ գործընթացը, մասնակցում են նաև դասարանի բոլոր անդամները:

Որոշում են յուրաքանչյուրի ներդրման չափը: Մեկը պատասխանատվություն է վերցնում անձեռոցիկի ձեռք բերումը, մյուսը՝ թելերը, նաև ինչ որ մեկը աշխատանքային գործիքները: Այն անդամները, որոնք պասիվություն են ցուցաբերում համարվում են գործընկերության աշխատողներ:

ԹԵՄԱ 5. Աշխատատեղի կազմակերպում: Աշխատանքի պլանավորում

1 ժամ

Թեման՝ Ինչպես ճիշտ կազմակերպել աշխատատեղը: Պլանավորել կատարվելիք գործընթացը:

Բացատրել ինչ պայմաններ են անհրաժեշտ զերծ մնալու համար ավելորդ խանգարող հանգամանքներից: Աշխատատեղում ոչ մի ավելորդ իրի կամ ոչ ճիշտ պայմանների առկայություն չպետք է լինի: Աշխատատեղում լուսավորության աղբյուրը պետք է լինի ձախ կողմից:

Ասեղնագործելու համար պետք իմանալ օգտագործվող գործվածքների հատկությունները, ընտրել և նախապատրաստել անհրաժեշտ գործիքներ և հարմարանքներ: Ձեռքի ասեղնագործության համար կիրառվող թելերը , որակը , կառուցվածքը: Օգտագործվող ասեղների տեսակները , մատնոց , թելիչ , մկրատ , քարգահ , փափուկ մատիտներ:

Իմանալ գործողությունների հաջորդականությունը: Էսքիզի գործվածքի վրա տեղափոխելու տեխնիկան:

ԹԵՄԱ 6. Ձեռքի կարատեսակների կատարման տեխնիկան

2 ժամ

Թեման՝ Ի՞նչ կարատեսակներ են օգտագործվում ասեղնագործելիս: Կատարման տեխնիկան:

Ասեղնագործությունը իրականացվում է հատուկ տեխնիկական հնարքներով . - Ասեղնագործելիս երբեք հանգույցներ չեն անում:

- Ասեղը թելում են հատուկ տեխնիկայով

Կարևոր է սովորեցնել զարդակարերի կատարման տեխնիկան: Սովորեցնել առավել կիրառելի զարդակարերի կատարման տեխնիկային: Շարակար , դարձակար , ցողունակար , շղթայակար , օղակակար , պատկար , խաչկար , հարթակար :

ԹԵՄԱ 7. Էսքիզի փոխանցումը գործվածքի վրա: Չարդակարերի ընտրություն:

2 ժամ Թեման՝ Էսքիզի փոխանցում: Չարդակարերի ընտրություն:

Քանի որ աշխատելու համար նախատեսված դասաժամերը քիչ են, աշակերտներին կատարման տեխնիկայի հետ ծանոթացնելուց հետո հանձնարվում է աշխատանքը շարունակել տանը, որը նրանք կատարում են մեծ սիրով : Էսքիզի փոխանցման համար ընտրել հարմար գնդասեղներ և փափուկ մատիտ:

Աշխատանքի ամբողջ ընթացքում հետևում են գործընկերության կատարած աշխատանքի ընթացքին՝ ղեկավարմանը , հավասար պատասխանատվությանը թերացումների ժամանակ : Վիճելի հարցերի ժամանակ ճիշտ լուծումներ տաուն:

Կատարվում է ասեղնագործ իրերի որակի ստուգում, խոնավաջեմային մշակում:

ԹԵՄԱ 8. Հայկական ասեղնակարերի տեխնոլոգիան: Թելքաշ:

2 ժամ Թեման՝ Թելքաշ ասեղնագործության կատարման տեխնոլոգիան:

Ընտրել այնպիսի գործվածք, որի թելերը հեշտ է հաշվել-հանել: Թելքաշ ասեղնագործությամբ կարելի է ձևավորել սփռոցներ , անձեռոցիկներ, հագուստը:

Գոյություն ունեն թելքաշի տարբեր տեսակներ՝ սյուներ , կամրջակներ , խաչեր: Ցույց տալ ինչպես են հեռացվում թելերը : Ինչպես խմբավորել սյուները : Պետք է իմանալ նաև, որ գոյություն ունեն ասեղնագործության մեքենայացում և ավտոմատացում , որի համար օգտագործում են էլեկտրոնային հիշողությամբ օժտված և ծրագրավորվող մեքենաներ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Դասընթացի արդյունքները քննարկվեցին այն բանից հետո, երբ իրականացավ կատարած անձեռոցիկների ցուցահանդես վաճառք : Աշակերտները ստացան եկամուտ : Անցկացվեց բանավեճ կատարած աշխատանքների առավելությունների և թերությունների մասին:

Ստացանք հետևյալ եզրահանգումը

- Մատուցվող նյութը հեշտությամբ է յուրացվում, երբ այն կիրառվում գործնականում:

- Աշակերտների մոտ առաջանում է ձեռնարկատիրությունը առավել մանրամասն ուսումնասիրելու ցանկություն:

- Աշակերտները դրական են մոտենում « Ձեռնարկատիրական կրթություն » դասընթացին : Համարում են այն օգտակար՝ հետագայում կիրառելու ցանկությամբ:

- Առաջարկություն եղավ դասընթացը ուսումնասիրելու համար շատ դասաժամեր հատկացնել:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Տեխնոլոգիա : Հանրակրթական դպրոցի 7 - րդ դասարանի դասագիրք/ Սողոմոնյան Կ.-Եր. « Աստղիկ Գրատուն » հրատ. Էջ 96
2. «Տեխնոլոգիա» առարկայի չափորոշիչ և ծրագիր, Երևան 1-7-րդ դասարաններ, Երևան , 2012
3. Տեխնոլոգիա / ուսուցչի ձեռնարկ / 5-7-րդ դասարաններ / Ս.Հովսեփյան, Ա.Հարությունյան , Մ.Աղաջանյան , Լ.Վերդյան / Եր. Տիգրան Մեծ 2014 թ. Էջ 92
4. Ս.Դավթյան ,Մարաշի ասեղնագործություն , Երևան « Սովետական Գրող», 1978 թ. Էջ 5-7
5. Պապիկյան Կ. , Հայկական ասեղնագործություն , Երևան , « Զանգակ-97 » 2002թ
6. Հովհաննիսյան Ա. և ուրիշներ , « Տեխնոլոգիա առարկայում ինտեգրվող ձեռնարկատիրական կրթություն » չափորոշիչ , ծրագիր , ուսուցչի ձեռնարկ , 6-րդ դասարան , Եր. , Տիգրան Մեծ , 2020թ. Էջ 71- 77
7. Հովհաննիսյան Ա. և ուրիշներ , « Տեխնոլոգիա առարկայում ինտեգրվող ձեռնարկատիրական կրթություն » չափորոշիչ , ծրագիր , ուսուցչի ձեռնարկ , 2-րդ դասարան, Եր. , Տիգրան Մեծ , 2017 թ. Էջ 3
8. « Ձեռնարկատիրական կրթություն դասընթացի արդյունավետության գնահատում և սոցիալական ձեռնարկատիրություն առարկայի ներդրման հնարավորությունների ուսումնասիրություն հետազոտական աշխատանք 2019թ. Էջ 45